

“Man (...) sidder på det
yderste af læsestolen.”
Steffen Larsen, Politiken

“... forfatterens mest
velskrevne til dato.”
Kari Sonstbagen, Berlingske

“En imponerende bedrift.”
*Damian Arguimbau,
Weekendavisen*

GOLAK

DET DØDE LAND I

JOSEFINE OTTESEN

KRABAT

JOSEFINE OTTESEN

GOLAK

DET DØDE LAND I

KAPITEL 1

Den klingende lyd af metal mod metal fyldte luften. Af og til mødte tonerne hinanden i harmoni. Andre gange skar mislyden skurrende mod trommehinderne.

Jonah sukkede irriteret og skubbede sin tallerken fra sig.

»Behøver Ben virkelig at tæske løs på de jernrør flere gange om dagen,« mumlede han lavmælt.

»Han gør det jo for at hjælpe os andre med at huske tiden,« svarede hans mor venligt. Idet han kiggede op, bemærkede han et hurtigt spørgende blik mellem sine forældre.

Han rejste sig. »Han giver os i hvert fald ikke mulighed for at glemme den, så ihærdigt som han udfylder sin plads. Godt lyder det ikke.« Jonahs stemme var mere afvisende, end han egentlig havde tænkt sig, og som sædvanlig forsøgte hans storebror, Mik, at lægge en dæmper på ham.

»Lad nu være med at hidse dig op, Jonah. Du behøver jo ikke bede, hver gang Ben ringer. Du bestemmer selv.« Mik lagde omhyggeligt sin gaffel ved siden af skålen, der var skrabet så ren, at den næsten ikke behøvede at blive vasket.

Hans mor havde rejst sig og lagde en hånd på hans arm. Den føltes let som en sommerfugl, der satte sig. »Ben vil gerne have dig som hjælper,« sagde hun blidt. »Det ved du jo godt. Du har evner for musik, siger han.« Jonah vendte sig mod hende. Hun var så lille og spinkel, og de mange års ufred og flugt havde sat dybe spor i hendes ansigt. Men samtidig med skrøbeligheden var der et lys omkring hende, som altid gjorde ham blød om hjertet.

»Lad ham *være*, Lea. Der er ingen grund til at sætte ham griller i hovedet,« mumlede hans far, mens han skrabede den sidste grød af sin tallerken.

Hans mor hævede øjenbrynene let, og Jonah smilede til hende. »Ja Jeg kan i hvert fald stemme rørene bedre end Ben. Det er helt sikkert.«

Hans søster, Maddie, var også færdig med at spise. Hun lænede sig træt tilbage på den skrammede bænk. »Jeg gider altså kun bede morgen og aften. Hvordan skal jeg nå alt det andet, hvis jeg ustandselig skal falde på knæ og takke Den Almægtige?« Hun strakte sig og trak båndet ud af det glatte hår. Et enkelt solstrejf skar igennem den overskyede himmel, fandt vej gennem den åbne skodde og lagde sig kortvarigt rundt om hendes ansigt. Det klare lys fik båndet af fregner hen over næsen til at træde tydeligt frem mod den skære hud. Med velbehag trak hun fingrene gennem håret, der skinnede rødbrunt i solen. Hun løftede op i den tykke manke og rystede den fra side til side, før hun igen samlede den i en stram hestehale og rejste sig. Jonah havde aldrig før tænkt over, at hun lignede de små, seje ponyer, som hun havde ansvar for at passe. Selv om man ikke kunne ride på dem, så var de stærke og udholdende og sikre på benene i det stejle bjergterræn. De

var uundværlige, når der skulle høstes kastanjer, flyttes sten eller hentes træ til genopbygning af de ødelagte huse i landsbyen.

»Du er helt stiv i blikket. Har du set en golak?« Maddie skubbede til Jonah, da hun gik forbi ham, og trak ham på den måde ud af hans egne tanker. Han tjattede drillende igen og sagde: »Ja, det troede jeg først, men så opdagede jeg, at det bare var dig. Man kan jo tage fejl.«

Maddie drejede om på hælen og satte hænderne i siden.

»Helt ærligt, mor, sig noget til ham. Han kalder mig et monster.« Selv om hun så ud, som om hun var fornærmet, var der latter i hendes stemme. Deres mor rystede bare let på hovedet og vendte sig mod bordet for at rydde tallerknerne af. Gryden med den melede kastanjegrød var næsten tom, og hun hældte resterne ud i grisespanden.

Her gik ingenting til spil, tænkte Jonah, da han gik ud i den grå, blæsende eftermiddag, hvor solen igen var forsvundet bag det tykke skydække. Ben slog stadig løs på de rustne rør, der hang i et sammen-tømret træstativ ved siden af bedehuset. Som i resten af bebyggelsen var det kun de solide granitmure, der stod tilbage af det oprindelige hus. Vindueshullerne var lukket med brædder, og taget var nødtørftigt repareret med rustne stumper af bølgeblik.

De fleste af landsbyens beboere var på vej fra deres forfaldne huse for at begive sig op ad de stejle smøger og trapper til eftermiddagsbønnen i det højtliggende bedehus, men ikke Jonah, der tog sin hakke over skulderen og kaldte på Vrad's, deres vagthund. Ingen gik alene uden for bymuren uden hund. Selv om det var lang tid siden, nogen var blevet overfaldet, var det ikke til at vide, hvornår det ville ske næste gang. Jonah skuttede sig. Han huskede sidste gang. De var netop ved at være færdige med at bære byggen ind, da en pjaltet flok angreb dem.

Heldigvis var hele landsbyen samlet for at hjælpes med høsten, og det havde ikke været svært at overvinde flokken. Jonah havde ikke deltaget i kampen. Sammen med kvinderne og de andre børn var han blevet sendt ned i krypten under bedehuset, men han havde hørt, at alle angriberne var blevet slået ihjel. Bagefter havde landsbyboerne ryddet op. De døde havde haft store, væskende sår, og nogle af dem manglede dele af kroppen. Alle, der skulle hjælpe med at skaffe dem af vejen, havde fået besked på at tage handsker på og binde et stykke stof for ansigtet i tilfælde af, at de døde bar smitsomme sygdomme.

Da Jonah var kommet op fra krypten, havde hans far kaldt på ham og sagt, at han nu var så godt som voksen, og derfor måtte han tage sin del af arbejdet med at slæbe de udmagrede og vansirede lig hen til den dybe slugt, hvor de blev kastet ned. De sorte, ådselædende fugle havde haft gode dage.

Han havde drømt om angribernes forvrængede ansigtet i lang tid efter, og i nogle af drømmene forvandlede de sig til golakker med umenneskelige træk. En nat havde Maddie vækket ham, fordi han skreg, og fortumlet af søvnen havde han fortalt hende om sin drøm. Hun havde lagt sig ned ved siden af ham på den smalle briks og vugget ham sagte, mens hun nynnede trøstende. Han var faldet til ro, men hans drømme var ikke blevet nemmere efter den nat. Nu drømte han ikke om de døde, men om Maddie, som han havde set hende, da de var yngre og badede sammen i floden.

Det var før den urene regn i en periode havde gjort flodvandet og alt andet overfladevand giftigt. Heldigvis var brønden ikke blevet ødelagt, sagde hans far, der omhyggeligt havde undersøgt vandet i lang tid efter. Hvordan han kunne vide det, forstod Jonah ikke. Han gik ud fra, at

hans far havde arbejdet med den slags før det store sammenbrud, men fortiden var ikke noget, man talte om i landsbyen.

Stien ned til markerne gik langs floden. Her i forårsmånederne var vandstanden høj, men længere hen på sommeren blev floden til en smal strøm. Jonah standsede et øjeblik og lod blikket følge den stenede sti langs bredden. Den snoede sig ned gennem den snævre dal og forsvandt sammen med floden ud af syne bag foden af det næste fremspring i bjergmassivet.

Landsbyens marker var anlagt i forskudte niveauer, opdelt af lave støttemure af løst stablede sten. Den skrøbelige afstivning krævede meget vedligeholdelse, og Jonah var omhyggelig med ikke at træde på kanten, da han sprang fra den ene terrasse til den næste. Han kunne selvfølgelig også have benyttet trappen, der var bygget op i den modsatte side, men det var hurtigere at gøre det på denne måde, når han arbejdede på de nederste marker. Længere nede ad bjergsiden sås flere forfaldne stenmure. Tidligere havde en større del af bjergsiden været opdyrket, men nu var de forsømte agre for længst sprunget i krat.

Lige meget hvor han kiggede hen, standsede de vældige bjerge blikket. Kun opad var der åbent. Han lagde hovedet let bagover og lod øjnene glide op forbi de grå huse af groft tilhuggede granitsten og videre hen over det brede bælte af dyrkede kastanjetræer oven for landsbyen. De var stadig bladløse, men i løbet af det næste måneskifte ville de springe ud. Højere oppe bredte kratlignende skove med tornede, stedsegrønne vækster sig over de stejle skråninger. Tunge, grå skyer dækkede for tinderne. Siden frosten slap, havde det regnet meget, men de sidste mange dage havde en kold, tør vind gjort jorden sprukken og hård at arbejde i. Han skuttede sig. Kom varmen aldrig?

»Dæk, Vrads!« sagde han og anviste hunden plads, før han selv svingede hakken ned fra skulderen. Han betragtede den smalle mark, der skulle gøres klar til læggekartoflerne. Da han havde besluttet sig for, hvor han ville begynde, slap han tankerne løs. Det var den eneste måde at holde det ensformige arbejde ud på, havde han fundet ud af, selv om hans far ikke brød sig om det. Ifølge ham gjaldt det nærmest om det modsatte: jo mere du samlede dig om den praktiske opgave, jo bedre var det. Jonah var klar over, at hans fars modvilje havde noget at gøre med tiden før sammenbruddet, men som med alt andet, der handlede om fortiden, var det umuligt at få et klart svar. Alligevel havde han efterhånden fået en fornemmelse af, at meget havde været lettere dengang, og at det åbenbart havde været dårligt. Let var det i hvert fald ikke nu, tænkte han og huskede taksigelsesbønnerne til Den Almægtige, hvor de takkede for at få lov til at arbejde for føden i deres ansigts sved. Han sukkede, løftede hakken op over hovedet og sendte den med et sving ned i den knoldede jord. Så trak han hårdt tilbage, så jorden blev vendt.

Han ville ikke have noget imod at svede lidt mindre og spise andet end tørre og hengemte rodfrugter, tænkte han. Alligevel var det bedre at bo i bjergene, hvor livet krævede hårdt arbejde, end i lavlandet. Dernede var det næsten umuligt at være i fred for flokke af udsultede omstrejfer og for de bevæbnede grupper, der blev sendt ud fra de stærkt befæstede storbyer for at hente fødevarer. De betalte vist sjældent, så vidt han havde forstået. Endnu værre var det i de store øde områder, der var helt ødelagte efter sammenbruddet. Han havde en enkelt gang hørt sin far omtale dem som *det døde land*. Jorden og vandet var giftig, og kun uhyggelige væsner som golakker kunne overleve der.

Han fortsatte støt og roligt. Da han nåede enden af marken, vendte han og hakkede sig igennem det næste stykke, indtil han igen var tilbage ved udgangspunktet. I den anden ende af jordstykket så han silhuetten af Mik, der var begyndt at hakke derfra. Han var vel blevet færdig med eftermiddagsbønnen, tænkte Jonah og lod hakken hvile et øjeblik. Han tørrede sveden af panden. Selv om forårsluften var kølig og skarp, var han allerede våd hen over ryggen.

Mik arbejdede hurtigt. Han satte hakken rytmisk i jorden og rykkede den derefter tilbage mod sig selv. Da de var mindre, havde Jonah tit været misundelig på sin storebror. Mik havde haft det nemt med sine brune øjne og det blanke, krøllede hår. Når han smilede, kunne man ikke lade være med at smile igen.

Nu var han en velbygget ung mand, selv om hans ben måske var en smule korte. Han var stærkere end de fleste og så respekteret, at Jonah havde hørt flere mumle om, at han var selvskrevet til en plads i ældrerådet, så snart han havde stiftet familie, og der blev en ledig plads.

Jonah løftede igen hakken og smilede skævt. Han selv ville nok aldrig blive tilbudt sæde blandt landsbyens ledende mænd. Han vidste, at hans forældre var bekymrede for ham. De syntes, han var for optaget af sig selv, sagde de. Når han spurgte dem, hvad de mente med det, fik han ikke rigtig noget svar. I stedet begyndte hans far at væve om vigtigheden af at kende forskel på tankens hurtige kølighed og hjertets rolige varme. Jonah trak hakken til sig med et hårdt ryk.

Ældrerådet brød sig ikke om hans skarpe tunge. Det var han godt klar over, og han vidste også hvorfor: De udtalte sig aldrig selv uovervejjet. Ifølge dem gjaldt det om at leve så enkelt som muligt, prise Den Almægtige og ikke bruge unødige tanker på det, der ikke kunne ændres.

De sagde altid, at der var plads til alle i landsbyen, men han mærkede tydeligt deres misbilligelse, når han sagde noget upassende. Hans spidse bemærkninger gik tit ud over nogle af de andre beboere, men mange af dem var også temmelig besynderlige, forsvarede han sig over for sig selv. De fleste af landsbyens indbyggere var kommet vandrende hertil. Alle kom langvejsfra, og han forstod ikke, hvordan de fandt frem til den isolerede landsby i bjergene.

Hans far sagde, at mange af dem havde været på flugt fra sammenbruddets død og ødelæggelse i årevis, og derfor fortjente de respekt og ikke spot, men flere af dem var svære ikke at le ad. Nu for eksempel gamle Ben med jernrørene, som han spillede på i tide og utide. Det lød jammerligt, men det måtte man ikke sige til ham.

Jonah fnøs irriteret. Han skulle i hvert fald ikke i kløerne på den sære, gamle mand, der havde mistet sit ene ben og derfor humpede af sted ved hjælp af en krykkestok. Han havde hjulpet ham én gang i desperation over den elendige lyd. Først havde han skåret nogle af rørene af i nye længder, så de stemte bedre indbyrdes, og bagefter havde han flyttet rundt på dem. Ben behøvede bare at slå på dem i rækkefølge, så lød det tåleligt, men ikke engang det kunne han finde ud af. »Tak, min unge ven, du er altid velkommen til at hjælpe mig,« havde han sagt bagefter og lagt sin ækle, krogede hånd på Jonahs arm. Bare tanken om de hårde, spidse negle mod hans hud fik Jonah til at gyse, og siden den dag havde han holdt sig langt væk fra Ben.

»Du er helt væk i dine egne tanker, Jonah,« sagde Mik, da de fra hver sin side af marken nåede midten.

Jonah standsede og tørrede igen sveden af panden med bagsiden af hånden. Mik svedte næsten ikke. Det var, som om han altid var glad

og veltilpas. Var Jonah stadig misundelig? Nej, egentlig ikke, tænkte han ved sig selv, men han kunne ikke lade være med at sammenligne sig selv og sin bror. Han var selv højere og mere spinkel end Mik. Om sommeren var hans glatte hår helt hvidt, og hans øjne var nærmest vandblå. Også hans hud var helt anderledes end Miks solbrændte rødbrune. Jonah blev ikke brun, uanset hvor meget han opholdt sig i solen, kun rød. Han skulle huske altid at have skjorte på, selv om det af og til blev for varmt i den stikkende sommersonne. Men tog han den af, kom straffen prompte. Han huskede engang, hvor hans mor havde siddet hos ham en hel nat og sørget for, at han hele tiden havde et fugtigt stykke stof over de forbrændte skuldre. Han havde ladet, som om han sov, for ikke at gøre hende bekymret, men hans solskoldning havde været så alvorlig, at selv om det føltes, som om han kogte indvendig, havde han frosset, så han kun med stort besvær havde været i stand til at lade være med at hakke tænder.

»Du har ikke godt af at tænke så meget,« sagde Mik. »Man farer alt for let vild og lader sig forføre af tankernes lethed.«

»Du lyder, som om du allerede sad i ældrerådet.« Jonahs stemme var skarp. »Jeg går ud fra, at du satser på at blive rådmand, før du er tyve. Og hvordan med din brud? Jeg hører, at rådet har en ældre enke, der trænger til en ung mand mellem tæpperne?«

Mik så ned og trak vejret dybt. »Du burde ikke tale sådan, Jonah. Sing-Lan er ulykkelig over, at hun har mistet Karl Weber. Selv om det er tre år siden, sørger hun stadig.«

»Men du er ikke ked af, at kulden og bjergene tog Karl, vel, Mik? Tror du ikke, jeg har set, hvordan du har hentet vand til hende og hjulpet hende med gederne?« Jonah mærkede sin brors vrede, og som

altid gav det ham lyst til at drille ham endnu mere. »Jamen, hun er også smuk. Bare synd, at hun er mere end dobbelt så gammel som dig. På den anden side er der ikke mange unge piger her, og dem, der er, bliver tildelt de gamle, liderlige mænd. Hvem af de unge piger mon falder i Pjotr Swakowskis smag? Det må jo være ham, der står brudgom næste gang. Han vælger nok ikke en af de gamle koner på sin egen alder, vel?«

»Nu tier du, Jonah. Ellers må jeg fortælle far, hvad du har sagt. Pjotr er en af de mest ærværdige mænd i byen. Uden ham havde ingen af os været her i dag. Selv om han også har lidt store tab, har han været stærk nok til at skabe dette fristed for de mange, der har mistet alt.«

Jonah bed tænderne sammen. Siden han var ganske lille, havde han følt sig dårligt tilpas sammen med landsbyens præst og leder, men da han en enkelt gang havde nævnt det for sin mor, havde hun kigget skarpt på ham og fået ham til at love, at han aldrig ville sige sådan noget igen.

Mik bemærkede ikke Jonahs reaktion, men fortsatte med at tale om den ældre mand, som han tydeligvis beundrede meget: »Pjotr har brug for en ung kone til at hjælpe med at udføre hans del af arbejdet med jorden. Han er en gammel mand. Det var jo tydeligt for enhver, hvor meget han kæmpede for at lade sorgen bag sig, da Olga døde. Han har fortjent noget at glæde sig over, og vi har alle sammen brug for, at Pjotr har det godt. Hvem skal ellers lede os og gå i forbøn hos Den Almægtige? Og hvad med bøgerne i krypten? Tænk, hvis Pjotr ikke vogtede over dem, og de faldt i de forkerte hænder!«

Jonah fnøs. »Det gør de ikke. De falder ikke i andres hænder end Pjotrs. Hvornår er der sidst nogen, der har fået lov til at lære at læse ud over de gamle, der allerede lærte det som børn. Hvorfor må vi ikke

lære det? Hvorfor skal det kun være dem, der kan? Hvad er det for en viden, vi ikke må få?»

Jonah havde talt sig varm. At han ikke ville få lov til at lære at læse, var noget af det, der irriterede ham allermost. Han vidste, at han aldrig ville blive udvalgt til det, fordi han i ældrerådets øjne var upålidelig og alt for egensindig.

Hans øjne blev smalle, da han så på sin bror, der forlegen rodede i jorden med sin støvlespids. »Du har fået lovning på at lære at læse?» Det var mere en konstatering end et spørgsmål.

»Hvis du gifter dig med Sing-Lan, tager Pjotr dig med ned i krypten? Er det sådan, det er?»

Mik så hurtigt op på ham, denne gang med et bønfoldende blik i de mørke øjne. »Du må ikke sige det videre. Det er endnu ikke bekræftet af det samlede råd.« Mik rakte ud mod ham. »Vil du ikke nok være glad på mine vegne, Jonah?»

Jonah trak sig tilbage fra Miks berøring. »Glad? Jo da, jeg jubler! Du fortjener virkelig at være den første i vores generation, der lærer at læse. Du, der altid stoler på, hvad de ældre siger, og som ikke kunne drømme om at sætte spørgsmålstejn ved noget som helst.«

»Nu er du uretfærdig,« mumlede Mik sammenbidt. Han løftede igen sin hakke for at afslutte samtalen og fortsætte arbejdet, men Jonah brugte skافتet på sin til at blokere for sin brors nedslag.

»Hvad mener du med, at jeg er 'uretfærdig'?« hvæsede han. »Bryder du dig ikke om at høre sandheden? Du lever, som om der hverken var fortid eller fremtid. Hvordan kan du lade være med at undre dig over, hvorfor vi bor her i den her udørk? Hvorfor vi skal knokle dag ud og dag ind og alligevel sulte flere gange om året? Spekulerer du slet ikke

på, hvordan verden ser ud uden for de her fordømte bjerge? Foregår der slet ikke noget i hovedet på dig?»

Mik pressede Jonahs hakke ned mod jorden, men han kæmpede imod af alle kræfter. Denne gang skulle hans ældre bror ikke vinde styrkeprøven. Han ville ikke give sig.

I lang tid stod de sammenbidte og mere og mere røde i ansigterne, mens de kappedes om, hvem der var stærkest. Med en undertrykt stønnen lykkedes det til sidst for Mik at tvinge Jonahs skaft ned mod jorden. I det samme knækkede det med et højt smæld.

Vrads sprang op med en gøen, men Jonah beordrede den ned, før han vendte sig mod Mik med en sagte fløjten. »Det bliver Hakim ikke glad for,« sagde han. »Du ved, hvor svært vi har ved at få lige træ til skafterne.« Han efterlignede Hakims lidt gebroknede sprog.

Mik så rasende på ham, og Jonah fortsatte udfordrende: »Hvad? Er du sur, brormand? Nu har du ellers vundet igen. Er det ikke sådan, du helst vil have det? Du er den store, stærke storebror, derved alting, og jeg er den dumme, ondskabsfulde lillebror, som du skal redde igen og igen. Men denne gang er det dig, der må tage skylden, når far skælder ud. Det var dig, der brækkede skaftet, ikke mig. Eller det tør du måske ikke fortælle ham? Du finder måske på en løgn, selv om det er svært at forestille sig, at du har fantasi nok til det. Men lad mig hjælpe dig. Jeg er rigtig god til den slags, ved du. Du kan jo sige, at der kom fem golakker brasende ud fra skoven, og de slog os ned og brækkede skaftet på min hakke. Du kan selvfølgelig også sige, at det var mig selv, der gjorde det, men så lavt vil du nok ikke synke.« Jonah smilede hårdt. »Så ville du også være nødt til at finde på en god historie om, hvordan det skete, og den vil jeg alligevel ikke hjælpe dig med.«

»Ord, ord, ord! Det er det eneste, du behersker!« fnøs Mik, og Jonah lagde mærke, at hans bror rystede over hele kroppen af indestængt vrede, da han fortsatte. »Du tror, du er så klog, fordi du altid har en kvik bemærkning klar, og fordi ingen andre overgår dig i skarpe kommentarer. Der er god grund til, at far og mor er urolige for, hvordan det skal gå dig. Hvis jeg skal være helt ærlig, tror jeg, de fortryder, at de tog dig til sig. Du bringer dem ikke andet end sorg.« I det samme blev han helt grå i ansigtet. »Nej, Jonah, undskyld. Det skulle jeg ikke have sagt. Vreden løb af med mig. Jeg mente det ikke. Glem det!«

Jonah svarede ikke. Han stod et øjeblik lammet af sin brors ord, men i løbet af ganske få sekunder gav de ham en helt ny sammenhæng at se sig selv i. Var han ikke sine forældres barn? Var han én, der var taget ind? Mange børn og unge var forældreløse efter sammenbruddet, og de, der kom vandrende alene til landsbyen, blev anbragt i børnehuset. Nogle boede der, indtil de selv stiftede hjem, og andre blev optaget i familier, der mente, de kunne rumme flere børn end deres egne. Det var ikke i sig selv usædvanligt, men normalt var det noget alle kendte til. Hvis han var et hittebarn, hvorfor skulle det så være hemmeligt? Var det derfor, han altid havde følt sig fremmed i familien? Han hørte i virkeligheden slet ikke til.

I ét langt skridt rykkede han frem mod Mik og tog fat i hans krave med begge hænder. Han trak ham hårdt op på tåspidserne, så de stod ansigt til ansigt.

»Nej, jeg vil ikke glemme, hvad du har sagt. Tværtimod vil jeg bede dig om at uddybe det lidt nærmere. Flere detaljer, tak!« Han strammede grebet, til han kunne høre Mik hive efter vejret. Vrads knurrede lavmælt, men blev liggende.

»Sæt mig ned, du kvæler mig,« stønnede Mik. Jonah løsnede sit greb lidt og lod atter sin bror få fodfæste. I det samme satte Mik et knæ hårdt op i skridtet på ham. Jonah slap med et vræl og tumlede om på jorden. Mik greb sin hakke og holdt den helt hen til Jonahs ansigt. »Nu tager du det helt roligt, lillebror,« hvæsedes han stakåndet. »Ellers svarer jeg ikke for følgerne.«

Jonah sagde ikke noget. Han lå sammenrullet og stønnede. Først efter en tid kom han så meget til sig selv, at han kunne vende sig om og se på Mik, der havde trukket sig lidt tilbage, men stadig havde hakken i hånden. Vrads havde rejst sig og kom hen og snusede til ham. Den slikkede ham i ansigtet, men han skubbede den til side og rejste sig op på albuen. Smerten skar mellem benene på ham, og hidsigheden vældede igen op i ham, men han vidste, at han skulle beherske sig. Mens han trak vejret dybt for at slippe vreden, strøg erindringen om de mange, mange gange, han havde været oppe at slås med Mik, igennem hans hoved. Det var altid det samme. Mik gjorde tilsyneladende ikke noget forkert, hvorimod Jonah blev betragtet som utilregnelig og hidsig. Jonah havde for længst opgivet at forklare sin version af historien, når de havde været i slagsmål. Det endte alligevel altid med, at det var ham, der fik skylden, og Mik, der gik fri. Miks oplysning om, at han ikke var sine forældres barn, fik ham til at se de gamle historier fra en ny vinkel. Var det derfor, Mik altid fik ret? Jonah rynkede brynene i et forsøg på at klare de mange tanker, der hvirvlede rundt inden i ham. Alt for mange spørgsmål trængte sig på.

»Har du det dårligt?« Mik satte sig på hug ved siden af ham. »Skal jeg hente hjælp?«

Jonah rystede på hovedet. Han forsøgte at smile, men måtte virkelig tage sig sammen. Hvordan kunne Mik lade som ingenting?

»Jeg har det fint.« Han kæmpede for at lyde rolig, selv om spørgsmålene tumlede rundt i ham, men det hjalp nok ikke at bede Mik om at uddybe sin udtalelse, tænkte han bittert. Han havde jo lige sagt, at Jonah bare skulle glemme det igen.

»Behøver vi at fortælle far om det her?« Jonah pegede på det ødelagte hakkeskaft. Mik rystede på hovedet, da han kiggede på ham. Der var et bedrøvet, men samtidig vagtsomt blik i hans storebrors øjne, som Jonah ikke tidligere havde lagt mærke til.

»Men du kan jo ikke arbejde videre.«

»Jeg går op til Hakim og låner en anden, indtil han har repareret den her.« Jonah rejste sig med et grynt idet han tog sig til skridtet. »Det spark sad, lige hvor det skulle.«

Mik smilede skævt. »Tjah, du var selv ude om det. Hvad vil du sige til Hakim?«

»Bare rolig, brormand, jeg finder på noget.« Han tog stumperne af hakken og begav sig på vej op ad den stejle trappe.

Hakim holdt til i en gammel lade i udkanten af landsbyen. Den bagerste halvdel var faldet sammen, men den anden del af rummet var stor nok til, at manden med det store, hængende overskæg havde plads til materialer, en esse og en del værktøj. Langs væggene var metalstykker stablet op. De var sorteret efter størrelse og facon og lå i så sirlige bunker, som det nu var muligt, når de alle sammen var forskellige. Den midterste del af den sammenfaldne bygning var stadig delvist overdækket. Her lå endnu mere skrot, men det var ikke sorteret, blot smidt som et mindre bjerg af sammenfildrede rør, gamle maskindele,

rustrøde metalstykker i forskellige størrelser og forvredne stumper af uigenkendeligt ragelse.

»Jeg bliver nødt til at få sat et nyt skaft på hakken,« sagde Jonah og rakte den frem mod den lavstammede mand, der på trods af kulden altid arbejdede i bar overkrop. »Kan jeg låne en anden, til du har repareret den?«

Hakim vippede med overskægget. »Under ingen omstændigheder! Du er for hård ved værktøjet. Det er ikke ret lang tid siden, jeg satte et nyt skaft på for dig. Hvorfor passer du ikke lidt bedre på?«

Jonah trak på skuldrene. »Jeg ramte en sten. Det var umuligt at se den. Den var dækket af jord. Hvorfor kan jeg ikke bare låne en anden, til den her bliver repareret?«

Hakim svarede ikke, men gik hen til en gammel, rusten tønde, hvorfra der stak træskafter op. Han havde åbenbart tænkt sig at ordne det brækkede skaft med det samme.

Mens smeden ledte efter en passende erstatning, kiggede Jonah sig omkring. Han havde altid syntes, at Hakims værksted var et af de mest spændende steder i landsbyen, men smeden ville under ingen omstændigheder have, at børnene rendte rundt på hans område. Jonah huskede, hvordan Hakim engang havde fanget ham, da han havde sneget sig bagfra ind i den sammenstyrtede ende af laden. Han havde ellers lige fået øje på en eller anden slags maskine, som han havde haft den største lyst til at skille ad for at se, hvad der var indeni, men i det samme havde smeden taget ham i et jerngreb og slæbt ham hjem. Hans far havde set så bedrøvet ud, da Hakim kom med ham, at Jonah havde været lige ved at tude.

I det samme huskede han Miks blik, da han havde forladt ham

på marken. Det havde lignet hans fars. Et uventet raseri fik ham til at spænde i kæberne. Hvilken ret havde de til at betragte ham, som om han var farlig for sig selv og sine omgivelser? Vreden fik ham til at rette sig op. Han så på den bredbringede smed med smalle øjne. Han var ikke i tvivl om, at Hakim vidste, hvordan mange af de ødelagte genstande, han havde samlet sammen, engang havde virket.

»Hvad har alle de underlige rør dernede været brugt til?« Jonah slyngede sit spørgsmål ud på en måde, der fik smeden til at vende sig imod ham med et mistroisk blik.

»Hvilken ret har du til at spørge?« svarede han og bed sig i overskæggets ene spids. Jonah havde set ham gøre sådan før, og han vidste, at Hakim var urolig. Han smilede umærkeligt. »Hvorfor skulle jeg ikke spørge? Men ældrerådet har måske forbudt dig at svare på mine spørgsmål?«

»Her er ingen, der forbyder andre noget.« Hakim vendte sig igen mod tøndens skafter. »Så længe man ikke skader andre, kan man gøre, hvad man vil.«

»Bortset fra mig.« Jonah satte sig på en metalbunke. Den vippede lidt, men blev liggende. »Du kan lige så godt indrømme det, Hakim. Du lyver rigtig dårligt.« Jonah så udfordrende på ham. »Ældrerådet har lavet særlige regler for mig. Ingen vil lære mig op, ja måske lige bortset fra gamle Ben. Hver gang jeg åbner munden, bliver mine ord vejet på en guldvægt.« Han rejste sig heftigt. »Og du nægter at svare på et simpelt spørgsmål. Hvordan kan det skade mig at få at vide, hvad alle de gamle rør har været brugt til? De er jo fuldstændig bulede og bøjede. Uanset hvad de har været, bliver de det aldrig igen. Det er da tydeligt nok.«

Han fastholdt Hakims blik og kunne mærke, hvordan den anden vred sig. Blidt fortsatte han: »Og du vil rigtig gerne fortælle mig om det, ikke sandt? Du har nemlig også lyst til at sætte nogle af alle de gamle stumper sammen igen til det, de var før, men du gør det ikke. Hvorfor ikke?«

Jonah vidste, at Hakim lige om lidt ville give sig, og tog sig i at smile tilfreds. I stedet satte han sig ned, så smeden ikke behøvede at føle sig lille ved siden af ham.

»Jonah, du må lære at give slip på din nysgerrighed. Den bringer ikke noget godt med sig, og ...«

Jonah lagde hånden på Hakims arm og fandt hans blik. »Hvad er det for nogen rør, Hakim?«

Smeden sukkede. »En eller anden slags musikinstrument. Et orgel, kaldte Ben det. Det var ham, der fandt dem i den bagerste del af bedehuset.« Han trak på skuldrene. »Men de er ikke noget værd. Metallet er blødt som smør.« Han greb ud efter Jonah, der havde rejst sig for at gå hen til skrotbunkerne mod de forvredne rør. »Nej, du må ikke røre ved dem. Hører du? Hvis nogen får at vide, at jeg har fortalt dig om det her, skal jeg stå til ansvar for resten af rådet. Hører du? Lad dem være!«

Men Jonah fortsatte ned til de ødelagte orgelpiber. Han trak forsigtigt en ud og bankede på den. Der var ikke meget lyd i den. »Hvordan virker de?« spurgte han uden at ænse Hakims hænderveriden.

»Aner det ikke, og det er også lige meget. Kom nu herhen. Skulle du ikke have repareret din hakke?« Hakim greb den mest lige af træstokkene og begyndte sammenbidt at udskifte det ødelagte skaft.

Jonah tog ingen notits af ham, men trak den mindste af piberne frem. Han vendte og drejede den og satte den til sidst for munden.

En høj, sprød tone bredte sig i laden et kort øjeblik, før Hakim kom farende og rev røret fra ham.

»Her! Tag den her og forsvind,« hvæsede smeden og pressede en ny hakke ind i hænderne på ham.

Mik var næsten færdig, da Jonah igen nåede ned på marken. »Hakim ville først ikke låne mig en anden. Han ville ordne den med det samme, men så skiftede han åbenbart mening,« forklarede han forpustet og løftede den nye hakke for at fortsætte arbejdet.

Den skramlende lyd fra Bens rør lød oppe fra bedehuset, og Mik standsede arbejdet. Han støttede sig træt til hakkens skaft. »Det er tid til aftenbønnen. Vi må ordne resten i morgen.«

»Jeg gør det færdigt nu. Det kan ikke tage lang tid.«

Mik nikkede, og Jonah så kort efter ham, da han med hakken på nakken begav sig op ad den smalle trappe.

Jonah løftede hakken og fortsatte, hvor Mik var nået til.

Rytmisk lod han den skarpe kant ramme jorden, så trak han med et hårdt ryk hakken baglæns og begyndte i samme øjeblik svinget til det næste slag. Sving, hak, træk, sving, hak, træk. Uvilkårligt begyndte han lavmælt at synge i takt med arbejdet. Tonerne steg og faldt, og han forsøgte at skabe en vis orden og gentog nogle af de temaer, han bedst kunne lide.

Først da Jonah mærkede en tung hånd på sin skulder, gik det op for ham, at han havde en tilhører. Han så op i sin fars brune øjne. »Jeg er ked af, at Mik ikke tog dig med op til aftenbønnen,« sagde han. »Da det gik op for mig, at han var gået op til bedehuset uden dig, skyndte jeg mig herved.«

Jonah vendte sig om mod den mand, som han altid havde betragtet

som sin far. Hans blik var varmt og kærligt, men kunne ikke helt skjule den bekymring, der lurede inde bagved. »Ingen bør være uden for porten, når mørket falder på.«

»Jeg ordner lige det sidste. Det tager ikke lang tid.«

Hans far nikkede og blev stående. Han havde tydeligvis i sinde at vente på ham.

»Jeg hørte, at du sang, da jeg kom herved,« sagde Ezra, da Jonah var færdig og svingede hakken op på skuldrene. »Jeg tror ikke, jeg har hørt den melodi før.«

Jonah trak på skuldrene og begyndte at gå op imod porten. Vrads fulgte efter.

»Du har en dejlig stemme, men det er ikke godt for dig at synge alene, og slet ikke nye melodier. Du må tro mig. Jeg taler af erfaring.« Ezra smilede venligt. »Det er bedre at holde fast ved det, vi kender, og jeg ved, at Pjotr sætter pris på, at du bruger din gode stemme sammen med alle os andre til at prise Den Almægtige.« Han var nået op på siden af Jonah og lagde armen om hans skulder. »Hvor er du blevet høj, min dreng. Du er vist vokset mig over hovedet.«

Jonah fangede hans blik. »Far,« sagde han tøvende, usikker på hvilke ord han skulle vælge. »I dag kom Mik til at sige, at jeg ikke er din søn, men én I har taget til jer. Er det sandt?«

Den ældre mand nølede kun et øjeblik med svaret, men det var nok til, at Jonah registrerede det.

»Sludder,« sagde han. »Selvfølgelig er du min søn. Og ikke kun min.« Han lo blødt. »Du er sandelig også din mors.« Han standsede op og så undersøgende på Jonah.

»Har I været oppe at skændes? Var det derfor, Mik sagde sådan noget

sludder til dig?» Jonah svarede ikke. Ezras stemme klang lidt skarpere, da han fortsatte: »I er næsten voksne. Det er på tide, at I holder op med at opføre jer som børn.« Han løftede afværgende hånden, da Jonah ville sige noget. »Nej, jeg vil hverken høre din eller Miks udlægning, men jeg vil bede dig om endnu en gang at huske på, at man kan slå med ord på samme måde som med knyttede næver. Måske har du udfordret Mik mere, end godt er. Det er jo sket før!«

Jonah nikkede og undertrykte et suk. Ezra gav hans skulder et kærligt klem. »Nu snakker vi ikke mere om det. Kom, lad os skynde os op til aftenbønnen.«

Hans fars reaktion var, som den altid havde været, og det virkede beroligende på ham. Ezra havde sikkert ret. Han havde drillet Mik for meget med Sing-Lan, og derfor havde hans bror forsøgt at såre ham. Det var der ikke noget nyt i, tænkte han. Han havde altid været god til at rode sig ud i ballade og havde ikke tal på, hvor mange gange han havde udfordret sin families forståelse og overbærenhed med sine spørgsmål og påfund. Selv om han havde mærket de andre landsbybeboeres misbilligelse, havde hans familie aldrig taget afstand fra ham. De elskede ham. Det var han ikke i tvivl om.

De metalliske toner fra rørene lød endnu højere, da de gik gennem porten i bymuren, der var bygget op af flade granitsten stablet løst oven på hinanden mellem tykke pæle af kastanjetræ. Den beskyttede den del af landsbyen, der ikke havde et naturligt værn af stejle klippesider eller dybe slugter.

Mens de fortsatte op ad stien mod bedehuset, småsnakkede Ezra om vejret, der stadig var koldt, og om morgendagen, hvor det var tid at så byggen. Jonah nikkede og svarede på de rigtige steder.

»Bare der ville komme lidt mere varme i vejret,« fortsatte hans far og kiggede op imod de regntunge natteskyer, der var på vej ind over dalen. »Byggen kan vi godt så, selv om det stadig er lidt koldt, men det nytter ikke at lægge kartoflerne, før jorden er bekvem. Så rådner de bare.«

Ved bedehuset var lyden fra Bens rør så voldsom, at Jonah skulle beherske sig for ikke at stikke fingrene i ørene. Da den krogede gamling fik øje på ham og hans far, holdt han inde, tog den snavsede strikhue af sin skaldede isse og bøjede ærbødigt hovedet.

»Hold op med det der, Ben,« sagde Ezra, tydeligvis utilpas. »Her er ingen, der behøver at bukke for andre.«

»Ikke dig, Ezra,« Ben nikkede voldsomt og pegede på Jonah med en beskidt finger. »Ham der. Den unge kraftkarl. Gode ører, ja, ja. Kom og slå på rørene.«

Normalt forsøgte Jonah at undgå Ben, men i dag havde han lyst til at vise ikke bare Ben, men også sin far og alle de andre landsbyboere, at der var noget, han kunne. Han tog imod hammeren og stod et øjeblik og samlede tankerne. Han havde selv hængt rørene op, og han huskede uden problemer hvert enkelt af dem. For sit indre øre hørte han, hvilke toner de var stemt i, og da han først begyndte at spille, var det, som om de kendte sange, han havde hørt hele sit liv, uden videre formede sig for ham.

Da han endelig standsede, opdagede han, at flere af landsbyens beboere stod rundt om ham og lyttede. Allerforrest stod Maddie. Hendes brune øjne strålede imod hans, og hun sprang hen til ham og slog armene om ham. »Jonah, hvor var det dejligt,« hviskede hun i hans øre, før hun igen slap ham.

Den første, der rigtig kom til sig selv, var Pjotr Swakowski. Han

nikkede venligt og sagde, at nu var det tid for aftenbønnen. De andre fandt deres pladser på de rått sammentømrede bænke i det faldefærdige bedehus. Jonah kunne ikke få sig selv til at gå derind. Solen var kommet til syne mellem skyerne og bjergkammen. Aftenlyset var rødt som blod, og himlen var gennemtrukket af lilla, røde og orange striber. Han bemærkede, at Ben også så det. Selvom han ikke brød sig om den gamle krøbling, sagde han: »Man burde spille solnedgangen.«

»Nej, nej, nej! Ikke tage Den Almægtiges skaberværk forfængeligt,« knirkede den gamle. »Kun musik, vi kender.« Han smilede tandløst.

Jonah gik for en gangs skyld tæt hen til Ben. »Men det havde været bedre, hvis vi havde haft et orgel, ikke sandt?«

Ben så på ham med en blanding af mistro og beundring. »Orgel? Hvad?«

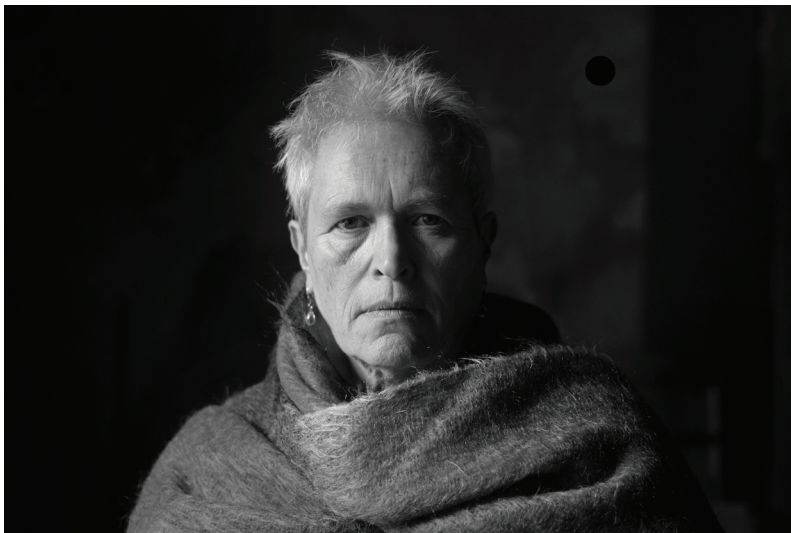
Jonah trak på skulderen. »Jeg så rørene hos Hakim, og jeg prøvede at puste i et af dem. Meget smuk tone.«

Ben krøllede næsten helt sammen for hans blik, mens han hviskede: »Ja, klangen!« Han havde tårer i øjnene og bevægede de krogede arme, som om de var vinger. »Det store orgel i kongekirken. Fantastisk.« Den gamle tog fat i Jonahs ærme. Først ville han gøre sig fri, men så besluttede han sig for at høre, hvad Ben havde at sige. »Tonerne!« fortsatte den gamle henført. Han slog armene om sig selv, mens han vuggede stilfærdigt frem og tilbage. »Som havets brusen, som fuglesang, som vindens jamren. Alle livets lyde.« Ben stirrede frem for sig et øjeblik, før han igen tog tråden op. »Græd og lo på samme tid, ja, ja. Hørte det hundredvis af gange, altid forskelligt.«

Pludselig for han sammen og trak hovedet ned mellem de afpillede skulderblade. »Aftenbønnen!« Med krykken under armhulen stavrede

han hurtigt ind i det mørke rum, der kun var oplyst af enkelte blafrende tællelys.

Jonah sendte Vrad's hjem, før han fulgte efter og satte sig på bænken ved siden af resten af sin familie. Ezra betragtede ham kort, men vendte så tilbage til den mumlende bøn, der steg og sank i forhold til Pjotr's messende stemme.

JOSEFINE OTTESEN

Josefine Ottesen er en af Danmarks mest læste børne- og ungeforfattere, og det har hun været gennem en menneskealder.

Hun debuterede i 1983 med *Eventyret om prinsesse Morgenrøde* og har siden udgivet mere end 100 titler, fordelt på højtlesningseventyr, letlæste serier, episke fantasyværker og et par historiske romaner.

Josefine har altid noget på hjerte, når hun skriver. Hendes værker er gennemsyret af etik, følelsedilemmaer og civilisationskritik, men de er først og fremmest virkelig velfortalte og spændende historier.

Josefine har modtaget de fleste af de priser og hædersbevisninger, man kan få nationalt indenfor hendes område, ligesom hun har været nomineret til flere internationale priser.